

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

BESLUT

1 (13)

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

Gimranäs AB
Hudene Norra 3
524 92 Herrljunga

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till jordbruk med produktion av unghöns på fastigheten Tolarp 8:1 i Halmstads kommun

---

BESLUT

Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation meddelar med stöd av 9 kap. 6 och 8 §§ miljöbalken Gimranäs AB (org.nr. 556195-5138) tillstånd till befintlig och utökad unghönsuppfödning i byggnader med plats för högst 281 440 unghöns på fastigheten Tolarp 8:1 i Halmstads kommun.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet, om inte annat framgår av nedan angivna villkor.
2. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger:
50 dB(A) vardagar dagtid kl. 07-18
40 dB(A) nattetid kl. 22-07
45 dB(A) övrig tid

Momentana ljud nattetid får inte överskrida 55 dB(A).
3. Hantering av gödsel och fodermedel inom anläggningen ska ske på sådant sätt att spill och läckage till omgivningen inte kan ske och så att olägenheter inte uppkommer för närboende.
4. Utgödsling av stallarna ska ske minst två gånger per vecka.
5. Lagring av gödsel ska ske i gödselhus med tak, väggar och stängningsbara portar. Portarna ska hållas stängda förutom vid in- eller utlastning.
6. Stallbalansberäkning av gödselns innehåll av kväve, fosfor och kalium ska upprättas för verksamheten minst en gång vart tredje år.
7. Analyser av gödselns kväve- och fosforinnehåll ska ske minst två gånger per år. Mottagaren av gödsel ska informeras om analysresultaten.

Postadress	Besöksadress	E-post	Telefon
301 86 HALMSTAD	Slottsgatan 2	halland@lansstyrelsen.se	010-224 30 00

Kontakta i detta ärende: Solveig Ahlbin Berg, solveig.ahlbin@lansstyrelsen.se.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

8. Spridningsarealen för gödseln ska uppgå till minst 755 ha. Förändringar av spridningsarealen ska i förväg godkännas av tillsynsmyndigheten.
9. Mottagaren av gödsel ska informeras om att stallgödseln inte bör spridas på mark med höga halter av lättlösligt fosfor, motsvarande fosforklass P_{AL V} och P_{AL IVB}.
10. Tvätt- och spolvatten från rengöring av stallarna ska samlas upp i tät behållare och därefter omhändertas så att det inte medför förorening av yt- eller grundvatten.
11. Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras invallat på ogenomsläpplig yta utan golvavlopp. Hantering ska ske så att spill och läckage till omgivningen förhindras.
12. Senast tre månader efter det att detta beslut tagits i anspråk ska verksamhetsutövaren till tillsynsmyndigheten lämna in ett förslag till kontrollprogram.

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 19 kap. 5 § punkten 9 jämfört med 22 kap. 25 § tredje stycket MB åt tillsynsmyndigheten att föreskriva ytterligare villkor angående gödselhantering och ammoniakutsläpp.

Den utökade verksamheten ska ha påbörjats senast fem år efter det att beslutet vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet i denna del. När detta tillstånd tas i anspråk upphör länsstyrelsens tillstånd 2006-08-21, dnr 551-12912-05 respektive 2008-04-09, dnr 551-21273-07 att gälla. Bolaget ska meddela tillsynsmyndigheten och länsstyrelsen vilket datum tillståndet tas i anspråk.

Särskilda upplysningar

Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation erinrar om att meddelat tillstånd enligt miljöbalken inte befriar tillståndsinnehavaren från skyldigheten att iaktta vad som i annan författning föreskrivs i fråga om den verksamhet som avses med tillståndet.

Kungörelsedelgivning samt hur man överklagar

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska införas inom 10 dagar efter beslutsdatum i Hallandsposten samt i Post- och Inrikes-tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt hos aktförvararen Miljö- och hälsoskyddskontoret i Halmstads kommun samt hos Länsstyrelsen, Slottsgatan 2, Halmstad.

Eventuellt överklagande skickas till Länsstyrelsen, 301 86 HALMSTAD. Ange vilket beslut som överklagandet gäller t ex genom att ange diarienumret. Skriv också vilken ändring som begärs. För att överklagandet ska kunna prövas, måste det ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 9 juli 2014**.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

Länsstyrelsen skickar överklagandet vidare till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg för prövning, om Länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt som begärs. Om någonting är oklart kan Ni vända er till Länsstyrelsen på tfn 010-224 30 00 eller halland@lansstyrelsen.se.

ANSÖKAN OCH YRKANDEN

Ansökan avser tillstånd till befintlig och utökad unghönsproduktion på fastigheten Tolarp 8:1 i Halmstads kommun. Produktionen beräknas efter utökningen omfatta högst 281 440 platser för unghöns.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen inkom till Miljöprövningsdelegationen den 15 mars 2013. Delegationen krävde vissa kompletteringar vilka inkom den 18 juni, den 5, 6 och 8 november 2013 samt den 6 mars 2014. Ansökan kungjordes i Hallandsposten den 21 mars 2014 och Miljö- och hälsoskyddsnämnden anmodades att avge yttrande. Yttrande har inkommit från nämnden. Länsstyrelsen har avstått från att yttra sig. Bolaget har lämnat synpunkter på innehållet i nämndens yttrande.

TIDIGARE PRÖVNING

Genom beslut den 21 augusti 2006, dnr 551-12912-05, meddelade miljöprövningsdelegationen tillstånd enligt miljöbalken till äggproduktion och unghönsuppfödning i stallbyggnader med plats för 36 000 avelshöns och 145 000 unghöns på den aktuella fastigheten.

Den 9 april 2008 beslutade delegationen, dnr 551-21273-07, om ändring av tillståndsvillkor 6. Beslutet innebar att datumet för när oljeuppvärmning av stallbyggnaderna senast skulle ha ersatts av en förnybar energikälla flyttades fram till 2010-12-31.

BOLAGETS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Av ansökningshandlingarna och vad bolaget i övrigt angett framgår bl.a. följande.

De båda aktuella anläggningarna ligger på fastigheten Tolarp 8:1 och är belägna ca en kilometer ifrån varandra. Husgrupp 1 utgörs av fyra stallar och husgrupp 2 av sex stallar. Anläggningarna uppfördes under 1970-talet och Gimranäs AB har bedrivit verksamhet på platsen sedan 2000-talet. Bolaget har idag enbart unghönsproduktion jämfört med att tidigare även ha haft uppfödning av avelshöns. Gimranäs AB avser att bygga om de två kvarvarande avelshönsstallarna till unghönsstallar och därmed komma upp i en årlig produktion av unghöns motsvarande 281 400 platser.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

Husgrupp 1 består av fyra stallar med en total produktionsyta om ca 4 200 m². Stall 1, 3 och 4 är inredda med bursystem medan stall 2 är inrett med ett flervåningssystem, "Boleg 3", för frigående unghöns. Utgödsling sker ca två gånger i veckan med utgödslingmattor via tvärkulvertar till två separata gödselhus med en yta om vardera 300 m². Spolvatten från rengöring av stallarna samlas upp i en gemensam brunn med en volym om 1 800 m³. Antalet uppfödningssomgångar uppgår normalt till 2,2 per år. Uppfödningstiden är ca 15 veckor och foderåtgången 4,7 kg per uppfödd unghöna. Medelvikten per levererad unghöna uppgår till 1,2 kg.

Husgrupp 2 består av sex stycken stallar med en total produktionsyta om ca 4 600 m². Tillsynsmyndigheten har medgivit att som mest 91 500 unghönsplatser ryms inom samma tillstånd. Ombyggnad av fyra stallar har påbörjats. Stallarna inreds med flervåningssystemet "Boleg Starter" och kommer att rymma 22 740 djur per stall och totalt för de fyra stallarna 90 960 stycken unghöns. I de fyra stallarna (3, 4, 5 och 6) transporteras gödseln med band och kulvertar direkt till ett 625 m² stort gödselhus. Ströytorna gödglas ut mellan varje uppfödningssomgång. Spolvatten från rengöring av stallarna samlas upp i en gemensam brunn om 1 000 m³.

Planerad produktion kommer att omfatta unghönsuppfödning med 281 440 unghöns per omgång (0-15 veckor) i tre stallar med burinredning (3 x 40 000 platser), ett stall med inredning för frigående system (25 000 platser) och sex stallar med inredning för frigående system (6 x 22 740 platser).

Panncentral för fliseldning med tillhörande flislager byggs med redan erhållet tillstånd vid husgrupp 2 där det också kommer att installeras värmeväxlare för respektive stall. Återvunnen värme blåses över gödselbanden för att få torrare gödsel, lägre halter av ammoniak och effektivare energianvändning. Genom installation av ett värmebatteri för varje stall kommer husen att värmas upp endast genom att varmluft blåses över gödselbanden. Stalltemperaturen kan sänkas 2-3 grader då värmen tillförs i kycklingnivå.

Unghöns gödsel har ett högre fosforinnehåll än gödseln från avelhönsen. Däremot blir mängden gödsel från unghönsen volymmässigt mindre. Gödselproduktionen beräknas under ett år uppgå till 3 444 m³. Spridningsavtal har tecknats för 755 ha.

BOLAGETS MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Beskrivning av gården

Anläggningen på Tolarp 8:1 som består av två husgrupper, uppfördes under 1970-talet. Gimranäs AB har bedrivit äggproduktion på fastigheten sedan år 2000, med tillstånd för 36 000 avelshöns och uppfödning av 145 000 unghöns.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

Husgrupp 1 utgörs av tre stallar med burinredning, vardera med plats för 40 000 unghöns och därutöver ett stall för 25 000 frigående unghöns. De fyra stallarna har totalt plats för 145 000 unghöns. På den här delen av anläggningen finns också två gödselhus om vardera 300 m², en panncentral, en spolvattbrunn samt två maskinhallar, där den ena används som verkstad och flisföråd medan den andra tidigare använts som spohall för unghönslådor. Numera tvättas alla unghönslådor på annan ort. För den här delen av anläggningen planeras ingen annan förändring än att buravdelningarna kan komma att byggas om till frigående, vilket i så fall inte innebär utökat djurantal.

På fastighetens västra del ligger husgrupp 2 som omfattar sex separata stallar. Fyra av stallarna började, efter ansökan om mindre ändring hos tillsynsmyndigheten, byggas om under 2013. De två kvarvarande stallarna planeras att byggas om då nytt tillstånd erhållits. Vardera färdigutbyggt stall rymmer 22 740 unghöns vilket innebär att antal unghönsplatser för husgrupp 2 totalt beräknas uppgå till 136 440 platser. På den här delen av anläggningen finns också kontors- och personalutrymme, ett gödselhus om 625 m² och en spolvattbrunn.

Lokalisering

Anläggningen ligger i ett jordbruksområde som inte berörs av någon detaljplan eller några områdesbestämmelser. Inom 500 meter från gården finns 9 fastigheter. Det är 300 meter till närmaste bostadshus från husgrupp 1 och 175 meter till bostadshuset närmast husgrupp 2.

Alternativ lokalisering

Den fortsatta produktionen kommer att ske i befintliga stallar och någon ny lokalisering är därför inte aktuell.

Nollalternativet

Tolarp är den största av Gimranäs AB:s anläggningar och mycket viktig för landets försörjning av unghöns. Anläggningen, som ger helårssysselsättning åt sex personer, är väl anpassad för sitt ändamål med goda produktionsresultat. Därför är det väsentligt att produktionen av unghöns får bedrivas i den omfattning som anges i ansökan.

Gödselhantering

En växtnäringsbalans har upprättats för den planerade verksamheten. Balansen visar en jämförelse mellan den mängd näringsämnen som kommer att köpas in till företaget, vilket är dagsgamla kycklingar, foder och strö samt den växtnäring som lämnar företaget i form av unghöns. 38 ton kväve och knappt 9 ton fosfor tillförs per år medan 8,5 ton kväve respektive 1,9 ton fosfor bortförs.

Den gödsel som produceras vid ett djurantal på 281 440 unghöns uppgår under ett år till 3 444 m³. Lagringsbehovet för 10 månader är 2 870 m³. Gödselhusens har en sammanlagd yta om 1 225 m². Eftersom gödseln har en hög torrsu-

stanshalt kan den lagras till ca 3 meters höjd. Total lagringskapaciteten blir då 3 675 m³.

Den spridningsareal som krävs för producerad mängd gödsel uppgår till 755 ha. Spridningsavtal, som bifogats ansökan, har upprättats för motsvarande areal med lantbrukare i Halmstads respektive Skara kommun.

Utsläpp till luft

Mätning av utsläpp av ammoniak från ventilationen gjordes 2010 och resultatet visade ett årligt utsläpp på 2 292 kg ammoniak. Omräknat till totalt djurantal för båda husgrupperna uppgår ammoniakutsläppen till ca 4 470 kg per år. Sannolikt blir ammoniakutsläppen lägre eftersom gödseln kommer att få en högre torrsustanshalt i de ombyggda stallarna i husgrupp 2. Ett system med värmeväxlare blåser varm luft över gödselmattorna och torkar på så sätt gödseln. Torkningen av gödseln i kombination med täta utgödslingar, två gånger per vecka, minskar avgången av ammoniak från stallarna.

Gödseln transporteras via band ut ur stallet till gödselhuset. Lagring av gödsel sker i gödselhus. Transport av gödsel från anläggningen sker med täckta fordon. Enligt växtnäringsbalansen avgår 3 182 kg kväve per år från gödseln under lagringen. Bolaget bedömer dock att den verkliga ammoniakförlusten vid lagring är betydligt lägre än de 12 % som används i Jordbruksverkets beräkningsprogram. Detta beroende på att ammoniakavgången begränsas genom att gödseln har en hög torrsustanshalt och förvaras torrt i gödselhus med tak och väggar.

Utsläpp av stoftpartiklar från den fliseldade panncentralen uppgick vid mätning 17 februari 2014 till ca 68 mg/m³ normal torr gas vid 6 % O₂-halt.

Lukt

Gödselhantering och ventilation är de största luktkällorna. Genom att all gödsel lagras i gödselhus minskar avgången av luktande ämnen. I närheten av anläggningen finns endast ett fåtal bostadshus. Ett skogsområde i den förhärskande vindriktningen fungerar som luktbarriär mellan närliggande fastigheter och anläggningen.

Utsläpp till vatten

Efter varje uppfödningssomgång tvättas stallarna med högtryckstvätt. Avloppsvattnet från rengöringen samlas upp i två spolvattenbrunnar om 1 000 m³ respektive 1 800 m³ och sprids sedan på åkermark under växtodlingssäsongen.

Dagvattnet från djurstallarna samlas upp via takrännor och leds bort till närliggande vattendrag. Avloppsvattnet från personalutrymmen samlas upp och lagras i spolvattenbrunnarna enligt kommunala regler.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007**Buller**

De viktigaste bullerkällorna utgörs av ljud från ventilationsfläktar och transporter. Bullret från ventilationsfläktarna är av erfarenhet försumbart. Inte heller in- och uttransporterna antas orsaka bullerstörningar. Transporterna till och från anläggningen sker från allmän väg via egen uppfartsväg utan några närboende. Avlastning av foder sker i fodersilos placerade ca 300 meter från närmaste grannar och delvis i ljudskugga av befintliga byggnader. Övriga externa in- och uttransporter kommer att planeras så att minsta möjliga bullerstörning uppstår.

Transporter

Antalet transporter beräknas uppgå till ca 230 per år, knappt 5 transporter per vecka, och omfatta ca 7 800 ton. Transporter till anläggningen utgörs av dagsgamla kycklingar, foder, bränsleflis, eldningsolja, drivmedel och strömedel. De flesta transporterna utgörs av foderleveranser. Bort från anläggningen transporteras unghöns och fastgödsel. Körningen av gödseln sker under en koncentrerad period om högst 20 dagar per år och tiderna för transporterna planeras på ett sätt som begränsar störningarna så mycket som möjligt.

Energi

Anläggningens totala årliga behov av elenergi för ventilation, utgödsling, belysning m.m. beräknas till ca 775 000 kWh. För uppvärmning av unghönsstallarna, under den inledande delen av uppfödningensperioden, kommer ca 1 440 m³ bränsleflis att behövas. Förbrukningen av fordonsbränsle uppgår till ca 5 m³ dieselolja. Energibesparande åtgärder som vidtagits är ersättning av eldningsolja med bränsleflis, byte till LED-lampor, återvinningsaggregat för ventilationen i de senast ombyggda stallarna och en även i övrigt energieffektiv ventilation.

Kemikalie- och avfallshantering

Kemiska medel används för desinfektion genom fotbad och för desinfektion av stallarna efter rengöring. Inga kemikalier förvaras vid anläggningen utan lagringen sker vid Gimranäs AB:s huvudlager på annan ort.

De avfall som uppkommer i verksamheten är stallgödsel från unghönsproduktionen, ca 1 500 kg döda djur per år och i övrigt små mängder av annat avfall och emballage. Dödligheten vid unghönsuppfödning uppgår till 1-2 % och främst under den första levnadsveckan då kroppsvikten är ca 40 gram. Döda djur lagras i frysboxar tills de hämtas av Konvex och transporteras till, av Jordbruksverket, godkänd anläggning. Gimranäs AB planerar att ansöka om tillstånd för att kunna bränna de döda djuren i anläggningens flispannor. Farligt avfall tas om hand av RagnSells.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007**INKOMNA YTTRANDE**

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker ansökan och föreslår att tillståndet förenas med följande villkor:

- Förändringar av kontrakt för spridningsareal för gödsel ska i förväg godkännas av tillsynsmyndigheten.
- Företaget ska åläggas att i sin miljörapport redovisa det årets leveranser av gödsel.
- Företaget bör utreda miljöpåverkan från sin långväga transport av gödsel.

Nämnden anser att om förändring görs av bränsle till värmepannorna är det att se som en anmälningspliktig ändring. Länsstyrelsen har avstått från att yttra sig i ärendet.

Gimranäs AB bemöter yttrandet från kommunen med att miljöpåverkan från den långväga transporten av gödsel redan har utretts. Egna fordon används och tanken är att gödsel ska transporteras som återlass efter leverans av bränsleflis vilket innebär att antalet transporter inte kommer att öka nämnvärt.

MILJÖPRÖVNINGSDLEGATIONENS ÖVERVÄGANDEN**Miljökonsekvensbeskrivning**

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven, efter gjorda kompletteringar och kan godkännas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken.

Lokalisering och tillåtlighet Lokalisering med hänsyn till omgivande bebyggelse

För verksamheten ska enligt 2 kap. 6 § första stycket MB väljas en sådan plats att ändamålet uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Enligt tredje stycket får tillstånd inte meddelas i strid med gällande detaljplan eller områdesbestämmelser.

Det nya tillståndet innebär inte någon ändrad markanvändning eftersom produktionen kommer att ske i befintliga stallar. Området omfattas inte av någon detaljplan eller några bestämmelser i gällande översiktsplan och berörs inte heller av några bestämmelser om biotopskydd. Avståndet från djurstallarna till den närmaste bostaden är 175 meter. Ytterligare åtta bostäder finns inom 500 meter från stallbyggnaderna. Det begränsade avståndet mellan bostäderna och anläggningens stallbyggnader och lagringsutrymmen för gödsel innebär att

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

olägenheter för människors hälsa kan uppstå om inte särskilda försiktighetsåtgärder genomförs avseende gödselhantering och ventilation.

Med olägenhet för människors hälsa enligt 9 kap. 3 § MB avses en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig. Enligt rättspraxis omfattas även sådana störningar, som utan att vara direkt hälsoskadliga, påverkar människors psykiska välbefinnande. Som exempel kan nämnas störande lukt, flugor och buller. Undantaget för helt tillfälliga störningar omfattar inte sådana olägenheter som har viss varaktighet och som återkommer vid flera tillfällen, om än inte med någon regelbundenhet. Hänsyn ska enligt motiven inte tas till ekonomiska eller tekniska avvägningar när det gäller att avgöra vad som kan innebära olägenhet för människors hälsa.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att störningsradien ökar med storleken på djurhållningen och att den planerade djurhållningen är av sådan omfattning att störande lukt kan uppkomma vid speciella väder- och vindförhållanden. Miljöprövningsdelegationen anser dock att verksamheten kan godtas på den aktuella platsen om särskilda krav på skyddsåtgärder ställs på utgödsling, lagring och transport av gödsel.

Miljömål

Av de nationella miljömålen kommer verksamheten främst att påverka miljömålen "Ingen övergödning" och "Bara naturlig försurning".

Verksamheten bedrivs i ett område som är klassificerat som känsligt område enligt Jordbruksverkets föreskrifter (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket, vilket innebär att det är särskilt angeläget att minska växtnäringstillförseln till yt- och grundvatten. Spridning av gödsel ska inte ske i närområdet.

Den utökade unghönsproduktionen bör enligt miljöprövningsdelegationens bedömning inte få leda till en ökad negativ påverkan på yt- och grundvatten eller på människors hälsa.

Miljökvalitetsnormer

Utifrån tillgängligt beslutsunderlag bedöms utsläppen från verksamheten betydligt påverka vattenrecipienten. Miljöprövningsdelegationen finner därför ingen anledning att ställa särskilda krav på kompensande åtgärder. Motsvarande slutsats bedöms även gälla för utsläpp till luft och dess påverkan på gällande miljökvalitetsnormer.

Kunskapskravet

Gimranäs AB och dess medarbetare har mångårig praktisk erfarenhet av att bedriva unghönsuppfödning allmänt och i berörda djurstallar i synnerhet. Bolaget får därmed anses ha tillgång till tillräckliga kunskaper för att driva verksamheten i överensstämmelse med hänsynsreglerna i 2 kap. MB.

Motivering av villkor

Buller

Buller från verksamheter ger negativa effekter som t ex att det kan vara svårt att vila och sova. Ljud kan inte frångöpas vid sömn, vilket kan leda till trötthet och nedstämdhet. Till de negativa effekterna hör även stress, samt minskad koncentrations- och inlärningsförmåga. Det är därför nödvändigt att minimera ljudet från verksamheten. Villkor för bullret och kontrollen av detta ska därför fastställas enligt rättspraxis.

Hantering av gödsel och foder

Spill av gödsel och foder kan innebära att det uppstår en påverkan på miljön eller människors hälsa som rimligen kan undvikas genom att arbetet planeras.

Utgödsling från stallarna

Tät utgödsling minskar avgången av ammoniak till luften. Mätningar visar att omvandlingen till ammoniak i den färskaste hönsgödseln på allvar startar efter ca fem dagar. Ett längre utgödslingsintervall riskerar att ge en ökad ammoniakavgång och är därför olämpligt.

Täckning av gödsel

Kvävet i fjäderfägödseln kan lätt omvandlas till ammoniak och betydande kväveförluster riskerar då att ske genom ammoniakavgång till luft, vilket genom nedfall på mark och i vatten bidrar till övergödning. Ammoniakavgången påverkas bl. a av torrsubstanshalten (ts-halten) i den lagrade gödseln. Störst ammoniakavgång sker vid en ts-halt mellan 40 och 60 % för att sedan avta ju torrare gödseln är. Det beror på att en låg vattenhalt minskar omvandlingen av urinsyra till ammonium. En åtgärd för att minska utsläpp av ammoniak är att lagra fjäderfägödseln under tak.

Stallbalansberäkning

Med stallbalans avses en balans som upprättas mellan tillförsel och bortförsel av växtnäringsämnen. Den är ett värdefullt verktyg vid analys av anläggningens växtnäringshushållning.

Gödselanalys

Gödselanalyser är ett verktyg för att lättare kunna gödsla rätt. Fosfor är dessutom en ändlig resurs som det bör hushållas med. För att hushålla med växtnäringsämnen och minska risken för övergödning, är det därför lämpligt att i villkor reglera att innehållet av växtnäring i stallgödseln ska undersökas. Eftersom gödseln som uppstår i verksamheten kommer att spridas av andra verksamhetsutövare är det viktigt att resultaten av undersökningarna förmedlas till dessa mottagare av gödsel. För att kunna upprätta en gödslingsplan behövs kunskap om gödselns växtnäringsinnehåll. Det ger förutsättningar för att optimera växtnäringen till aktuella grödor och minska risken för läckage till vattendrag hos dem som tar emot gödsel från bolaget.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007*Spridningsareal*

Behovet av spridningsareal för den sökta besättningen uppgår enligt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) till minst 755 ha. Miljöprövningsdelegationen anser att den areal som finns till förfogande i närområdet enligt avtal tillsammans med det spridningsavtal som tecknats med ett lantbruksföretag i Skara kommun bör säkerställa att spridningen av gödseln sker på ett, ur miljösynpunkt, betryggande sätt.

Det är mottagarens ansvar att spridningen av gödseln sker enligt de föreskrifter som gäller för stallgödsel men bolaget bör försäkra sig om att mottagaren av gödsel har avsättning för gödseln samt har upprättat en växtodlingsplan. För att säkerställa att gödselspridningen även fortsättningsvis sker på miljömässigt lämpliga arealer bör förändringar av spridningsarealer godkännas av tillsynsmyndigheten. Vid prövning av spridningsarealerna för gödsel ska miljökvalitetsnormerna för vatten beaktas (2 kap. 7 § MB).

Spridning på mark med höga fosfortal

Gimranäs AB ska försäkra sig om att mottagare av gödsel fått information om att mottagen stallgödsel inte bör spridas på mark som har ett stort fosforförråd. Enligt Jordbruksverkets rapport Riktlinjer för gödsling och kalkning 2014, JO13:11, krävs i de två högsta fosforklasserna ingen fosforgödsling för att täcka fosforbehovet för spannmål och oljeväxter. Jordbruksverket anger i riktlinjerna vidare att högt fosforinnehåll i marken medför en större miljörisk och framhåller följande: "Högre fosforklass än P_{AL}-klass III-IVA kan heller inte motiveras vare sig ekonomiskt eller med tanke på att fosfor är en ändlig naturresurs som vi bör hushålla väl med." I Jordbruksverkets utredning Jordbruket och vattenkvaliteten (2012:22) anges också anpassning av fosforgödslingen till norm som en åtgärd för att minska fosforförluster till vatten.

Miljöprövningsdelegationen anser mot denna bakgrund att fosfortillförseln bör begränsas utöver vad som anges i föreskrifterna om miljöhänsyn i jordbruket, som medger en årlig tillförsel av högst 22 kg fosfor per ha oavsett markens innehåll av löslig fosfor.

Utsläpp av vatten

Vatten som innehåller föroreningar eller näringsämnen kan ha en påverkan på yt- och grundvatten om det släpps ut i omgivningen. Det är därför nödvändigt att sådant vatten samlas upp på ett sätt som säkerställer att något läckage inte sker.

Utsläpp till luft

Eftersom Gimranäs AB genom mätning av stoft från de fliseldade pannorna visat att utsläppshalterna ligger på en acceptabelt låg nivå och anläggningens lokalisering innebär begränsad risk för störning, bedömer miljöprövningsdelegationen att något villkor för stoftutsläpp inte behövs.

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

Om bolaget i framtiden vill förbränna något annat än flis, kan en sådan ändring vara anmälnings- eller tillståndspliktig.

Information till gödselmottagare

För att möjliggöra en minskad påverkan på miljön, främst vatten, från verksamheter som använder stallgödsel från anläggningen ska mottagare av gödsel få ta del av relevanta villkor och dess motiveringar i detta beslut. Verksamhetsutövare som lagrar och sprider stallgödsel har dock ett eget ansvar att följa de föreskrifter om lagring och spridning som gäller, försiktighetsmått för den egna verksamheten, vad deras egenkontroll visar avseende påverkan på recipient samt vad tillsynsmyndigheten beslutar för deras verksamhet. Informationskravet innebär således enbart en skyldighet att upplysa gödselmottagaren om de villkor som rör gödselhanteringen i detta beslut.

Kemiska produkter och farligt avfall

Utsläpp till mark och vatten av t ex diesel kan medföra allvarliga konsekvenser för flora och fauna samt människors hälsa. Det är därför av stor vikt att ha en hög skyddsnivå för att förhindra denna typ av utsläpp. Hantering, förvaring och krav på invallning bör därför regleras i villkor för att förebygga skada eller olägenhet på människors hälsa eller miljön.

Delegation till nämnden

Ytterligare villkor av mindre betydelse angående gödselhantering och ammoniakutsläpp bör få beslutas av Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Halmstads kommun. Villkoren kan t ex handla om teknik för hantering av gödsel i stallar och vid lagring samt beräkning eller mätning av ammoniakavgång.

Sammanfattning

Genom de åtaganden som sökanden gjort och de försiktighetsmått som föreskrivs i villkoren till detta beslut finner miljöprövningsdelegationen att hinder inte föreligger enligt miljöbalkens hänsyns- och tillåtlighetsregler mot att meddela sökanden tillstånd till den verksamhet som avses bedrivas.

Beslut i detta ärende har fattats i Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation av chefsjurist Peter Jupén, ordförande och miljövårdsdirektör Henrik Frindberg, miljösakkunnig. Miljöhandläggare Solveig Ahlbin Berg har varit föredragande men inte deltagit i beslutet.

Peter Jupén

Henrik Frindberg

Solveig Ahlbin Berg

2014-06-04

Mpd 551-1852-13
1380-91-007

Kopia

Naturvårdsverket

Jordbruksverket

Havs- och vattenmyndigheten

Aktförvararen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Halmstads kommun

